

Pertas Cvirka

VAIKŲ KARAS

Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijos

9.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

9.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gali būti vykdomas:

9.2.1.integruojant į dalyko (-ų) ugdymo turinį;

Petras Cvirka „Vaikų karas“

Tik jis labai neapkenčia išdidaus, pasipūtusio berniuko, draugų vadinamo Kuoduku, kuris kiekviena proga bando šaipytis iš Mikės nelaimių. Tas berniukas sėdi beveik atskirame suole ir kiekvienos pertraukos metu valgo varškinius pyragaičius. Jis toks išlepintas, kad ir vasarą avi bateliais. Kai tik Kuodžių iššaukia atsakinėti, Mikė sudaro iš savo pirštų skaičius ir pakiša jam.

– Devyniolika kilometrų! – sako Kuodžiukas.

Mokykla suūžia. Aplink Kuodžių šnabžda, sako skaičius, bet berniukas rausta iš gėdos.

Mikė vėl iškelia pirštus. Dabar jis išskečia visą dešimtį ir prisispyręs tvirtina, kraipydamas galvą, kad Kuodukas norom nenorom patiki.

– Dešimt...

– Tai tau, – sako mokytojas ir šypsodamasis nusigręžia į šoną, žiūrėdamas valandėlę pro langą.

– Tau turbūt sunku, Kuodžiau. Na, sėsk, pailsėsi.

Bet berniukas pakelia ranką, ir jo apatinė lūpa virpa kaip epušės lapelis:

– Mm-ikė man truk-k-do! – tada jis krinta alkūnėmis ant suolo ir rauda.

MIKĖ

- jis labai neapkenčia berniuko,
- sudaro iš savo pirštų skaičius ir pakiša,
- prisispyręs tvirtina

KUODŽIUS

- išdidus,
- pasipūtęs,
- kiekviena proga bando šaipytis iš Mikės nelaimių,
- kiekvienos pertraukos metu valgo varškinius pyragaičius,
- išlepintas, kad ir vasarą avi bateliais,
- rausta iš gėdos,
- norom nenorom patiki,
- krinta alkūnėmis ant suolo ir rauda

Charakterizuokite Kuodžių

KUODŽIUS

- išdidus,
- pasipūtęs,
- kiekviena proga bando šaipytis iš Mikės nelaimių,
- kiekvienos pertraukos metu valgo varškinius pyragaičius,
- išlepintas, kad ir vasarą avi bateliais,
- rausta iš gėdos,
- norom nenorom patiki,
- krinta alkūnėmis ant suolo ir rauda

Charakterizuokite Kuodžių

- išdidus – jaučiantis savo vertę, pranašumą, žiūrintis į kitus su panieka, išpuikęs
- pasipūtęs – pasidaręs išdidus, išpuikęs
- kiekviena proga bando šaipytis iš Mikės nelaimių – nepagarbus, mėgsta pasityčioti,
- kiekvienos pertraukos metu valgo varškinius pyragaičius – apsirijęlis, nevaišingas
- išlepintas, kad ir vasarą avi bateliais – iš pasiturinčios šeimos, tėvai rūpinasi vaiku: bateliai patogesni negu klumpės.
- rausta iš gėdos
- norom nenorom patiki – pasiduoda Mikės įtaigai
- krinta alkūnėmis ant suolo ir rauda

Charakterizuokite Mike

MIKĖ

- jis labai neapkenčia berniuko,
- sudaro iš savo pirštų skaičius ir pakiša,
- prisispyręs tvirtina

Charakterizuokite Mikę

MIKĖ

- jis labai neapkenčia berniuko – nusiteikęs priešišškai, nemėgsta, bjaurisi
- sudaro iš savo pirštų skaičius ir pakiša,
- prisispyręs tvirtina – mėgsta apgauti, pasijuokti iš kito, galbūt taip keršija už Kuodžiaus patyčias

Vėliau paaiškėja: pernelyg atkaklus, pasipūtęs, nemėgsta užsave stipresnių ir daugiau išmanančių. Juozapėlis – vienintelis draugas. Galįs paguldyti tokius kaip Juozapėlis.

Apibūdinkite Mikučio ir Kuodžiaus
santykius

Kas yra patyčios?

Apibūdinkite Mikės elgesį

- Jis **negali pakęst**, kad Juozapėlis jau antrą kartą atsisako su juo eiti į mišką ir domisi tik knygomis.
- Mikė negali užmiršti ir iškęsti gėdos, kad Juozapėlis jį parito.
- ...**pasinaudojęs klasta**, staiga iškelia Juozapėlį į orą, **teškia žemyn, pakiša koją** ir griūva ant jo.
- – Nejveikei! Tu kerėbla! – ir kitaip **pradeda Mikė barti**, net **plūsti** draugą, kol šisai jį paleidžia.

Mikė to **negalėjo pakęsti**.

- ...jis **pradedą niekinti** draugo jėgą, pripuolęs prie jo, ištraukia **aitvarą**, kurį abu pusę dieno lipdė, ir čia pat jį **sudrasko**.
- ...pakelia kietą žemės **grumstą** ir **sviedžia** į Juozapėlį.
- ...beveik visi **apsidžiaugia**, ypač **silpnesnieji**, nes jie dabar **turės užtarėją**, kuris neduos kiekviena proga Mikei nekaltai jų pakaušius skusti.
- ...pasiskubina **iškišti liežuvį**. (...) **ieško progos prikibti** prie Juozapėlio, **apkaltinti jį nebūtomis niekšybėmis**. (...) pasidaro skundikas.
- Jo mažoje širdyje suliepsnoja dar neužgesusi **neapykanta** ir **kerštas** Juozapėliui.

Ar gali Mikučio išradingumas atsverti nedora elgesį su Juozapėliu, klasės draugais?

„Mes suprantame, kad Mikė pasikarščiavo, ir tiek. Nieko neįvyko. Juk jie tikrai susitaikys.“

Jurgis

Parengė
Marius Mikalajūnas,
Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos
lietuvių kalbos mokytojas ekspertas

2018 m.